

N:o 68.

Ank. till Riksd. Kansli d. 26 April 1872, kl. 7 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående försäljning till Stora Kopparbergs bergslag af kronolägenheten Hushagen i Stora Tuna socken af Kopparbergs län.

(I. A.)

Af ofvanberörda, den 22 sistlidne Mars till Riksdagen aflåtna nådiga proposition (N:o 29) inhemtas, hurusom Stora Kopparbergs bergslag, genom Öfverdirektören C. Tottie, uti underdånig ansökning af den 21 September 1870 hos Kongl. Maj:t anhållit, att bergslaget, som enligt Kammar-kollegii arrendekontrakt den 13 Mars 1855 under arrende på 30 års tid, räknadt från och med samma års midfasta, mot en årlig afgift af 216 tunnor spanmål, en femtedel råg och fyra femtedelar hafra, innehade den landshöfdingen i Kopparbergs län på lön anslagna kronolägenheten Hushagen i Stora Tuna socken af nämnda län, måtte i nåder tillåtas att mot en köpeskilling, motsvarande hvad arrendeafgifterna under de 10 åren 1860 till och med 1869 sammanlagdt utgjort, enligt bifogad uträkning uppgående till 22,434 R:dr 86 öre R:mt, och en årlig ränta af tiondedelen deraf, 2,243 R:dr 48 öre, få förvärfa full eganderätt till ifrågavarande lägenhet, som enligt en å länets landmäterikontor förvarad, år 1866 upprättad karta med beskrifning skulle innehålla:

482	refvar	54	stänger	åker,
315	"	29	"	skog,
163	"	71	"	betesmark,
1,346	"	88	"	hemskog och
772	"	84	"	utskog.

Varande uti ansökningen anfördt att, ehuru den inkomst bergslaget af lägenheten nu åtnjöte i medeltal under berörda år utgjort årligen endast 1,205 R:dr 46 öre R:mt, och således betydligt understege arrendeafgiften, samt ehuru bergslaget enligt arrendekontraktet egde optionsrätt till arrendet vid blifvande ny utarrendering af lägenheten, bergslaget likväl önskade att få inköpa densamma, derföre att endast derigenom det blefve för bergslaget möjligt att derå, på sätt bergslaget hade för afsigt, anlägga jernverk, hvartill egendomens läge med sjökommunikation till jernvägen emellan Falun och Gefle vore särdeles tjenligt. hvaremot den jernhandtering bergslaget hittills på andra ställen idkat numera icke kunde, i anseende till förändrade förhållanden, med fördel bedrifvas.

I nåder anbefaldt att häröfver afgifva underdånigt utlåtande, hade — efter det indelningshafvaren förklarad sig åtnöjas med bergslagets anbud, derest det samma blefve af Kongl. Maj:t och Riksdagen antaget, samt äfven öfrige vederbörande i frågan sig yttrat — Kammar-kollegium, med vitsordande att lägenheten vid 1869 års bevillningstaxering upptagits till ett värde af 22,216 R:dr för jordbruksfastigheten och 8,000 R:dr för en derå inrättad qvarn med 2 par stenar, vidare anført: att till lägenheten förr varit anslagna 668 $\frac{1}{2}$ hjulpdagsverken från Stora Tuna socken ofvan bron, hvilka Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 4 April 1854 förklarad böra vid dess utarrendering derifrån skiljas; att, enligt Kongl. brefvet den 24 Februari 1837 angående lönereglering för landshöfdingarne i riket, lägenheten med inbegripande af berörda hjulpdagsverken då var utarrenderad för 137 tunnor hafra, eller, om värdet af dagsverken efter medium af de 10 nästföregående årens markegångspris med 76 tunnor 9 kappar derifrån afdrages, för en summa för sjelfva egendomen af 96 tunnor 23 kappar eller 609 kubikfot 3,66 kannor hafra; att år 1843 blifvit derstädes anlagd en mjölqvarn för husbehof med ett par stenar; att kronofogden i orten år 1854 föreslagit minimiarrendet för lägenheten till antingen 80 tunnor, motsvarande 504 kubikfot råg, eller ock 160 tunnor, motsvarande 1,008 kubikfot hafra; att, sedan Kollegium förklarad arrendeanbuden böra göras i spannmål, en femtedel råg och fyra femtedelar hafra, Stora Kopparbergs bergslag likväl vid auktion å landskontoret i Falun den 23 Februari 1855 erbjudit 25 tunnor råg och 210 tunnor hafra, dock med afdrag af hjulpdagsverkenas värde, hvilket anbud af Landshöfdinge-embetet ansågs vara synnerligen förmånligt för dåvarande indelningshafvaren, som jemväl sjelf förklarad sig dermed nöjd; att detta anbud, om dagsverksvärdet afdroges och spannmålen reducerades till den af Kollegium föreskrifna proportion emellan sädesslagen, förvandlade sig till 34 tunnor 16 $\frac{1}{2}$ kappar eller 217 kubikfot 3,89 kannor råg och 138 tunnor $\frac{1}{3}$ kappe eller 869 kubikfot 5,56 kannor hafra; att vid auktionen samma dag hos Kollegium af bergslaget erbjöds det nu utgående arrendet, 43 $\frac{1}{2}$ tunnor eller 272 kubikfot 1,6 kannor råg och 172 $\frac{1}{2}$ tunnor eller 1,088 kubikfot 6,4 kannor hafra; att bergslaget väl derefter hos Kongl. Maj:t anmälde, att ett misstag dervid skulle blifvit begånget, i det att dagsverkenas värde ej afräknats, och anhöll om motsva-

rande nedsättning i arrendet, men att Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 4 Oktober 1855 icke fann skäl dertill lemna bifall; att lägenheten blifvit af bergslaget genom kontrakt den 21 Mars 1857 upplåten på arrende under 14 år till midfastan 1871 till Agronomen K. L. Bladin mot en årlig afgift af 20 tunnor eller 126 kubikfot råg och 100 tunnor eller 630 kubikfot hafra; att denne Bladin år 1864 i qvarnen inlagt ett ytterligare stenpar och begagnat detsamma emot tulltägt, hvarom tvist uppstått, men genom Kongl. brefvet den 16 November 1866 slutats så, att han förklarats dertill berättigad, samt att enligt 1869 års taxeringslängder arrendatorn upptagits till 1,200 riksdalers inkomst af qvarnen.

Hvad vidare det af bergslaget uppgifna ändamålet med ifrågavarande lägenhets sökta förvärfvande beträffade, eller att derå anlägga jernverk, så utgjorde väl detta icke något skäl för staten att afhända sig en egendom, som vore anslagen till ett allmänt behof, nemligen för aflöning af landshöfdingen i länet; men Kollegium ville för sin del icke afstyrka ett sådant afhändande, såvida tillräcklig säkerhet gäfves, att den inkomst, som af lägenheten nu utginge eller skäligen borde påräknas för ifrågavarande ändamål, äfven efter försäljningen vore att förvänta. Härvid förekomme dock, att den årliga ränta, som af bergslaget erbjudits, dels icke grundade sig på behörig uppskattning af lägenhetens förmåner och afkastning, dels, enligt hvad såväl bergslaget sjelft som indelningshafvaren uppgifvit, öfverstege hvad deraf såsom jordlägenhet med skäl ansåges böra erläggas. Om denna ränta, såsom troligt syntes, vore för hög, skulle det följaktligen kunna inträffa, att, om anbudet antoges och statsverket derigenom iklädde sig förbindelsen att åt landshöfdingen tillhandahålla motsvarande inkomst af lägenheten Hushagen, men räntan i en framtid icke kunde utgöras, statsverket då måste af andra medel fylla den brist, som härigenom uppstode, hvilket skulle, utöfver stat, medföra en opåräknad utgift, som aldrig under nuvarande förhållanden behöfde äfventyras. Hvad här emot skulle kunna invändas och till en del äfven blifvit anfördt, nemligen att den tilltänkta bruksanläggningen, skulle förhöja egendomens värde, hvilket genom den ifrågasatta jernvägen ytterligare komme att ökas, samt att köparens soliditet innebure tillräcklig garanti för räntans utgörande, kunde af Kollegium icke tillmätas någon för saken afgörande vikt, emedan dels resultatet af dessa förutsättningar ännu vore ganska ovisst, och dels bergslaget framdeles kunde finna sig föranlåtet att försälja lägenheten till någon annan, som sedermera funne sig urståndsatt att utgöra räntan. En måttlig ränta, som under alla förhållanden kunde af lägenheten utgå, jemte en derefter lämpad högre köpeskilling, syntes derföre Kollegium vara att föredraga; erinrande i afseende derå Kollegium, att ingen af de vederbörande, som i målet yttrat sig, fästet uppmärksamheten derpå, att vid egendomen redan såsom inkomstgifvande tillhörighet funnes ofvannämnda tullmjölqvarn med 2 par stenar, hvilken alltså syntes böra ingå i uppskattningen af dess värde. Såvida nu det af bergslaget med Agronomen Bladin ingångna arrende kunde antagas vara förenligt med skäligen utkomst af sjelfva jorden, hvilket torde kunna förutsättas, enär detta arrende icke uppginge till någotdera af de belopp,

hvilka af vederbörande kronofogde blifvit såsom minimiarrenden alternativt föreslagna, så syntes det Kollegium, att, om till denna arrendeafgift, förvandlad i penningar efter medlet af markegångsprisen för de 16 åren 1855 till 1870, hvarunder lägenheten på arrende af bergslaget innehafts, samt med tillägg af laglig forsellön, utgörande 1,218 R:dr 42 öre, lades taxerade inkomsten af qvarnen 1,200 R:dr, den sammanlagda summan af 2,418 R:dr 42 öre borde utan öfverdrift anses kunna i ränta för ifrågavarande lägenhet af hvarje framtida egare erläggas, i hvilket fall, med bibehållande af de grunder bergslaget för köpet föreslagit, skatteköpskillingen skulle, beräknad till 10 års räntor, komma att utgöra 24,184 R:dr 20 öre. Denna köpskillning borde då tillfalla statsverket och räntan, på de vilkor Kongl. brefvet den 20 Juni 1853 innehöлле, landshöfdingen i Stora Kopparbergs län, hvaremot vid tillträdestiden det nu gällande arrendekontraktet skulle komma att förfalla.

Vid föredragning häraf den 12 Maj 1871 hade emellertid Kongl. Maj:t funnit godt anbefalla Kammarkollegium att vidtaga erforderliga åtgärder för att få det verkliga värdet å ifrågavarande egendom med tillhörande förmån af vattenfall och qvarn m. m. så fullständigt och tillförlitligt som möjligt uttrönt; och hade i följd häraf Kollegium låtit kronofogden och häradskrifvaren i orten samt förste landtmätaren i länet med biträde af tvänne nämndemän i kronoombuds närvaro hålla värdering å egendomen, hvarvid värdet af sjelfva jordbruksfastigheten med afseende på jordens beskaffenhet, läget invid sjöled, tillgång på erforderligt kreatursbete i hagar invid gården och vedbrand från dessa för gårdens behof, tillfälle till förmalning å egen qvarn samt förment skattefrihet uppskattats till R:dr 35,741: 08

och de kronan tillhöriga åbyggnader till R:dr 22,245: —
hvilket värde dock, enär 13 år ännu återstode af arrendetiden samt bergslaget redan verkställt nybyggnader och reparationer, så att några sådana ej vidare derunder borde ifrågakomma, förrättningsmännen ansett icke kunna upptagas såsom en kronans uteslutande tillhörighet, hvadan såsom sådan utförts endast det belopp, hvarför kronan sjelf, jemlikt Kongl. brefven den 25 Maj 1850 och den 12 April 1855, från Landshöfdingen P. D. Lorichs sterbhusdelegare inlöst samma byggnader, eller R:dr 13,951: 67

hvarjemte det till lägenheten hörande vattenfall åsatts ett värde af R:dr 12,807: 25
eller tillhopa R:dr 62,500: —

hvilket belopp kronoombudet dock, i betraktande deraf att denna väl belägna och fördelaktiga egendom äfven komme att beröras af en jernväg, den så kallade Frövi—Ludvika—Falu-banan, och att denna omständighet borde icke obetydligt öka dess värde, ansett vara för lågt och böra höjas till 70,000 R:dr.

Vid insändande af instrumentet öfver denna värdering jemte Landshöfdingembetets deröfver afgifna yttrande, hade Kollegium för egen del i underdånighet

erinrat, att åbyggnaderna, som af förrättningsmännen blifvit beräknade till allenast samma belopp, som kronan vid deras inlösande år 1855 utgifvit, redan till följd af den sedan nämnda tid inträffade stegring i arbetspris och å skogsprodukter torde ega ett högre värde än det sålunda beräknade; att dessutom det enligt kontrakt åläge bergslaget såsom arrendator att ansvara såväl för underhåll och reparationer af åbyggnaderna, som för nybyggnad enligt lag och boställsordning, samt att vid lägenhetens afträdande från sig lemna alla byggnader i fullgodt stånd, i följd hvaraf de å lägenheten nu befintliga hus, som icke uppgifvits vara öfverbyggnader, bort upptagas till sitt af förrättningsmännen ansedda verkliga värde R:dr 22,245: —

med afräkning, till det högsta, af skilnaden emellan den under arrendetiden utvidgade qvarnens uppskattade värde R:dr 2,210: —

och det af kronan för den gamla qvarnen utgifna belopp „ 752: 50 1,457: 50
eller till återstående R:dr 20,787: 50

med iakttagande hvaraf det af förrättningsmännen beräknade värde R:dr 62,500: —

skulle förhöjas med „ 6,835: 83

och alltså uppgå till „ 69,335: 83;

att ifrågavarande egendom, utöfver de sålunda uppskattade förmåner, egde ett för industriela anläggningar särdeles tjenligt läge intill vattendrag och blifvande jernväg, som vid dess försäljning icke borde lemnas utan afseende; och att landshöfdingen ansett den årliga räntan kunna bestämmas till 2,500 R:dr, hvilket belopp, kapitaliseradt efter 5 procent,

motsvarade R:dr 50,000: —

samt köpeskillingen till „ 25,000: —

som tillsammans skulle utgöra ett kapital af „ 75,000: —

Och enär kronan under nuvarande förhållanden, då ett ganska högt arrende för lägenheten erlades, icke hade något tvingande skäl att densamma sig afhända, men bergslaget deremot genom sättet för försäljningen skulle komma i åtnjutande af eganderätten dertill utan att andra möjligen hugade spekulanter kunde med detsamma täfla, ansåge Kollegium kapitalvärdet för ifrågavarande egendom med dess förmåner icke böra bestämmas till lägre än nyssnämnda belopp, som skulle utgå dels såsom köpeskillning, dels såsom ränta, motsvarande det genom köpeskillingen icke betalda värdet, som ansåges i egendomen innestå.

I afseende åter på denna ränta hade Kollegium väl i sitt förut i målet afgifna utlåtande ansett den kunna bestämmas till 2,418 R:dr 42 öre eller sammanlagda beloppet af värdet å Bladins arrendeavgift 1,218 R:dr 42 öre och den år 1869 taxerade inkomsten af qvarnen 1,200 R:dr; men då, på sätt Kollegium tillika antydt, en måttlig ränta, som under alla förhållanden kunde af lägenheten utgå, jemte en derefter lämpad högre köpeskillning vore att föredraga samt af 1870 års till

Kammar-rätten numera inkomna taxeringslängd befunnes, att inkomsten af qvarnen under samma år blifvit uppskattad till endast 600 R:dr, ansågs på grund häraf räntan, såvida densamma, bedömd efter egendomens nuvarande beskaffenhet, skulle antagas för framtiden kunna oafkortadt utgå, icke kunna bestämmas högre än till 1,818 R:dr 42 öre eller i rundt tal till 1,800 R:dr, och i följd deraf, då sistnämnda belopp, kapitaliseradt å 5 procent, utgjorde R:dr 36,000: —
 den kontanta köpeskillingen uppgå till " 39,000: —
 hvarigenom nyssnämnda värde af R:dr 75,000: —
 uppnåddes.

Då den ränta, som efter förestående beräkning skulle komma att af lägenheten utgöras, vore otillräcklig till betäckande af den inkomst, landshöfdirgen enligt nu gällande kontrakt af lägenheten åtnjöte, och det derjemte icke vore öfverensstämmande med Kongl. förordningen af den 23 Juli 1869 och Kongl. kungörelsen den 5 Oktober 1871, att indelt ränta, som af räntegifvaren verkligen utgjordes, skulle framgent af indelningshafvaren uppbäras, ansåge Kollegium att, i händelse lägenheten komme att försälgas, räntan deraf borde utgöras till kronan, och nuvarande landshöfdirgen, som enligt Kongl. brefvet den 28 November nästlidet är vore berättigad till orubbadt bibehållande af sina löneinkomster, af statsmedel erhålla ersättning för arrendet af lägenheten efter årliga markegångsprisen å arrendespanmålen med tillägg af forsellön.

På grund häraf och enär staten icke torde komma att vid ifrågavaranda lägenhet göra de industriela anläggningar, hvartill dess fördelaktiga läge och dit hörande vattenfall erbjöde gynnsamt tillfälle, hade Kollegium ansett sig böra i underdånighet tillstyrka lägenhetens upplåtande åt bergslaget under full eganderätt från den 14 Mars 1873 eller dessförinnan, om bergslaget så önskade, emot en köpeskillning af 39,000 R:dr, som borde sist å tillträdesdagen antingen i Riksgäldskontoret eller i länets ränteri insättas, samt med vilkor i öfrigt, att lägenheten i jordeboken påfördes en ränta af 1,800 R:dr att från tillträdesdagen och framgent till kronan årligen utgöras, på sätt om dess räntors erläggande stadgadt vore, och att det med bergslaget afslutade arrendekontrakt om lägenheten af den 13 Mars 1855, då till all kraft och verkan förfölle, utan att något ersättningsanspråk af hvad beskaffenhet som helst kunde af bergslaget emot kronan väckas; hemställande Kollegium tillika att, i händelse af bifall härtill, å riksstatens sjetta hufvudtitel måtte anvisas ett belopp, motsvarande arrendet för lägenheten efter årligt markegångspris jemte forsellön, att till nuvarande landshöfdirgen i länet kvartalsvis utgå.

Hvad såhunda och i öfrigt i detta ärende förekommit hade Kongl. Maj:t tagit i nådigt öfvervägande; och som ifrågavarande egendom i sin fördelaktiga belägenhet och det till egendomen hörande vattenfall egde förmåner, hvilka gjorde densamma synnerligen väl egnad för en sådan industriell anläggning, som bergslaget förmålt sig ämnat derå verkställa och som, om den komme till stånd, otvifvelaktigt

skulle genom ökade näringstillfällen för befolkningen i orten blifva af stort gagn; men dessa förmåner icke kunde komma till användning så länge eganderätten till lägenheten tillhörde kronan, alltså och då bibehållande af denna eganderätt icke kunde anses vara för kronan af någon särskild vigt, fann Kongl. Maj:t den ifrågasatta försäljningen af samma lägenhet till bergslaget, om den kunde ske på för kronan fördelaktiga vilkor, icke böra från dess sida möta något hinder.

Vid dessa vilkors bestämmande borde dock, enligt Kongl. Maj:ts åsigt, tagas i betraktande icke blott det af vederbörande myndigheter, på sätt här ofvan förmäls, beräknade värdet af egendomens särskilda tillhörigheter, utan ock den omständigheten, att kronan, som nu af egendomen uppbär ett högt arrende, icke hade något tvingande skäl att densamma sig afhända, äfvensom att bergslaget om det, såsom begärdt blifvit, finge omedelbart köpa egendomen från kronan, såmedelst skulle vinna befrielse från täflan med andra spekulanter; och hade med afseende härå Kongl. Maj:t, som funnit egendomen icke lämpligen kunna för framtiden belastas med annan ränta än den, hvilken redan funnes för densamma i jordeboken uppförd och, omsatt i penningar efter Kongl. förordningen den 23 Juli 1869, utgör 202 R:dr 75 öre, ansett att den köpeskilling, som borde för egendomen äskas, skäpligen kunde fastställas till 100,000 R:dr.

Denna köpeskilling borde vid det förhållande, att egendomen nu vore anslagen på lön till landshöfdingen i Kopparbergs län, ingå till landshöfdingelöne-regleringsfonden och den bemälda landshöfding tillkommande ersättning för den förlorade indelningen från samma fond utbetalas, hvaremot räntan, som skulle utgöras på sätt om andra kronoräntor är eller varder stadgadt, syntes böra tillfalla statsverket.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen, att ifrågavarande lägenhet med dess i jordeboken nu påförda ränta må, i befintligt skick, försäljas till Stora Kopparbergs bergslag emot en köpeskilling af 100,000 R:dr, att på tid, som Kongl. Maj:t bestämmer, inbetalas och landshöfdingelöne-regleringsfonden tillgodoföras; samt med vilkor, att det med bergslaget den 13 Mars 1855 om lägenheten afslutade arrendekontrakt vid tillträdet till all kraft och verkan förfaller, utan att något ersättningsanspråk af hvad beskaffenhet som helst må af bergslaget mot kronan väckas.

Stats-Utskottet, till hvares behandling denna nådiga framställning blifvit remitterad, har, efter erhållen kännedom af de ärendet rörande handlingar, tagit denna fråga i öfvervägande; och har Utskottet, på grund af de i den nådiga propositionen anförda skäl och omständigheter, samt då, under det förhanden varande förhållande att kronolägenheten Hushagen för en längre tid är utarrenderad, densamma icke lämpligen kan genom utbudande å offentlig auktion afyttras, ansett sig böra, under förutsättning likväl att försäljningen kommer till stånd inom den 14 Mars 1873, tillstyrka densamma på det sätt och de vilkor i öfrigt, som blifvit i nåder föreslagna.

Deremot har Utskottet funnit sig förhindradt att till bifall förorda Kongl. Maj:ts nådiga förslag, att köpeskillingen skulle tillgodoföras landshöfdinge-löneregleringsfonden. Denna fond har, jemlikt Kongl. brefvet den 24 Februari 1837, tillkommit i ändamål att åvägabringa en lämpligare reglering af lönevilkoren för landshöfdingebeställningarne i riket. Genom nådigt bref af den 28 November 1871 har Kongl. Maj:t fastställt vissa grunder för en dylik reglering, med hvilken afsetts, såsom slutligt mål, bland annat, att samtliga landshöfdingar, jemte det de bibehållas vid *bostad i länsresidensen* och vid dertill hörande *trädgårdar och parkanläggningar*, de der borde i sammanhang med bostaden af- och tillträdas, finge från berörda fond kvartalsvis uppbära öfriga löneförmåner, satta till visst belopp i penningar; varande såsom åtgärder, ledande till detta mål, i nåder förordnad, att, i den mån sådant lämpligen utan förnärmande af någons lagliga rätt kunde ske och i öfrigt blefve bestämdt, alla till landshöfdinge-indelningarne hörande *fiske- och jagträttigheter, boställsjordar* och *andra lägenheter* af hvad namn och beskaffenhet som helst, med undantag endast af ofvan omförmälda, till länsresidensen hörande *trädgårdar* och *parkanläggningar*, skulle, der sådant icke redan skett, under arrende på tjugu år till den högstbudande å auktion upplåtas, emot afgifter, bestämda, icke i naturapersedlar att efter markegångspris lösas, utan endast i penningar, hvilka arrendeavgifter, likasom de för redan utarrenderade boställshemman och jordar, slutligen, sedan utarrenderingen blifvit i sin helhet genomförd, borde till löne-regleringsfonden redovisas och ingå; äfvensom *alla öfriga till landshöfdingarne* nu från statsverket *utgående lönebidrag*, vare sig penningar eller ersättningar för oindelt spanmål, för dagsverken, för qvarnräntor, för salpeterhjelpens förändrade utgörande, för exproprierad mark m. m. dylikt, likasom *ersättningar* af läns-, stads- eller landtkommuner eller bolag för *upplåten jord*, efter 1874 års slut jemväl skulle, der löntagares rätt icke sådant förhindrade, till löne-regleringsfonden redovisas och ingå.

I händelse den föreslagna köpeskillingen för lägenheten Hushagen komme att, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, ingå till löne-regleringsfonden, skulle denna af räntan å köpeskillingsbeloppet erhålla en vida högre inkomst än den afgäld, som hittills från lägenheten utgått eller som kunde deraf för framtiden påräknas. Det har derföre synts Utskottet lämpligare, att köpeskillingen, i enlighet med

Kammar-kollegii förslag, till statsverket ingår emot det att såsom ersättning åt landshöfdinge-löneregleringsfonden uppföres ett belopp, motsvarande 5 procent å det värde af 70,000 R:dr, hvartill lägenheten vid behörig uppskattning (se pag. 7 af den Kongl. propositionen) ansetts högst kunna beräknas.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen måtte medgifva, att den landshöfdingen i Kopparbergs län på lön anslagna kronolägenheten Hushagen i Stora Tuna socken af nämnda län må, utan förändring af dess i jordeboken nu påförda ränta, hvilken, utgörande, omsatt i penningar efter Kongl. förordningen den 23 Juli 1869, 202 R:dr 75 öre, bör till statsverket ingå, varda inom den 14 Mars 1873 till Stora Kopparbergs bergslag försålde mot en köpeskillning af 100,000 R:dr, samt med vilkor att det med bergslaget den 13 Mars 1855 om lägenheten afslutade arrendekontrakt vid tillträdet till all kraft och verkan förfaller, utan att något ersättningsanspråk af hvad beskaffenhet som helst må af bergslaget mot kronan väckas, äfvensom i sammanhang dermed förklara, att ofvanberörda köpeskillning bör till Riksgälds-kontoret ingå, hvaremot såsom ersättning åt landshöfdinge-löneregleringsfonden uppföres under sjetta hufvudtitelns anslag till landsstaterna i länen ett årligt belopp af 3,500 R:dr.

Stockholm den 25 April 1872.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arvid Fr:son Posse.

Reservation:

af Herrar *P. O. Hörnfeldt, Liss Olof Larsson, Jan Andersson, O. B. Olsson, J. E. Johansson, Jonas Jonasson* och *Hans Larsson*, hvilka ansågo slutet af Utskottets utlåtande böra erhålla följande lydelse:

”I händelse den föreslagna köpeskillningen för lägenheten Hushagen komme att, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, ingå till löneregleringsfonden, skulle fonden af räntan därför erhålla en vida högre inkomst än den afgäld som hittills från lägenheten utgått eller som vore för det med fonden afsedda ändamål påräknad; hvadan och då värdet å det från lägenheten nu utgående arrende, efter medlet af markegångspriset för åren 1855—1870, hvarunder densamma af bergslaget på arrende innehafts, med tillägg af forsellön utgör 2,264 R:dr 37 öre, samt, såvidt

af handlingarne kunnat inhemtas, någon anledning icke finnes att antaga att, i händelse af egendomens ytterligare utarrendering, högre arrende, än det nuvarande, skulle kunna betingas, Utskottet ansett den för samma egendom inflytande köpeskilling skäligen böra, på sätt Kammar-kollegium jemväl föreslagit, till statsverket ingå, emot det att å rikstatens sjetta hufvudtitel uppföres ett särskildt förslagsanslag 2,500 R:dr, till bestridande af ersättning efter årligt markegångspris för det till landshöfdingen i länet nu utgående arrendet jemte forsellön derå.

Utskottet hemställer alltså:

att Riksdagen måtte medgifva, att den landshöfdingen i Kopparbergs län på lön anslagna kronolägenheten Hushagen i Stora Tuna socken af nämnda län må, utan förändring af dess i jordeboken nu påförda ränta, utgörande, omsatt i penningar efter Kongl. Förordningen den 23 Juli 1869, 202 R:dr 75 öre varda inom den 14 Mars 1873 till Stora Kopparbergs bergslag försåld emot en köpeskilling af 100,000 R:dr, samt med vilkor att det med bergslaget den 13 Mars 1855 om lägenheten afslutade arrendekontrakt vid tillträdet till all kraft och verkan förfaller, utan att något ersättningsanspråk af hvad beskaffenhet som helst må af bergslaget mot kronan väckas, äfvensom i sammanhang dermed förklara, att ofvanberörda köpeskilling bör till Riksgälds-kontoret ingå, emot det att å riksstatens sjetta hufvudtitel uppföres ett särskildt förslagsanslag å 2,500 R:dr, till bestridande af ersättning, beräknad efter årligt medelmarkegångsvärde å det till landshöfdingen i länet för närvarande från ifrågavarande lägenhet utgående arrende jemte forsellönersättning.“

Herr A. W. *Dufwa* har begärdt få antecknadt, att han icke deltagit i ärendets afgörande inom Utskottet.